Contributed by Herman Michiel
donderdag, 29 november 2012 - Last Updated donderdag, 29 november 2012

December 2011: Yannis Vardakastanis wordt met veel omhaal ontvangen door voorzitter Barroso van de Europese Commissie, voorzitter Buzek van het Europees parlement en voorzitter Van Rompuy van de Europese Raad. Vardakastanis is de (blinde) voorzitter van de het Europees Gehandicapten Forum EDF, dat opkomt voor de 80 miljoen Europese gehandicapten.

De ontmoeting kwam er wegens de groeiende bezorgdheid in deze kringen, die zeer sterk de gevolgen van de soberheidspolitiek “aan den lijve” ondervinden. Als Griek is Vardakastanis goed geplaatst om daarover mee te spreken, maar hij was zeer opgetogen over het gesprek, dat langer duurde dan gepland. “Het is de eerste keer dat de gehandicaptenproblematiek op dergelijk hoog niveau besproken wordt”, zei hij na afloop. Er werden allerlei beloftes gedaan, en Europees ‘president’ Van Rompuy gaf zelfs ootmoedig toe dat de “concrete situatie van mensen met een handicap wel eens vergeten wordt als we het over macro-economisch beleid hebben”.

November 2012: we zijn een jaar van ‘Europees economisch bestuur’ verder, verleden week nog probeerde dezelfde Van Rompuy een akkoord over de meerjarenbegroting van de Europese Unie (EU) erdoor te krijgen, onder andere door 30 miljard € af te knippen van de gelden bestemd voor de arme Europese regio’s (cohesiefonds) en een terugbetaling (‘rebate’) toe te staan aan de rijkste landen als Duitsland, Nederland en Zweden. Intussen heeft iedereen kunnen vaststellen dat het Europees crisisbeleid genadeloos miljoenen mensen in de armoede stort, terwijl honderden miljarden goedkoop geld aan de banken uitgedeeld worden zonder er zelfs maar voorwaarden aan te verbinden.

In die omstandigheden is het wel zeer onwaarschijnlijk dat diegenen die in Europa het macro-economisch beleid bepalen voor een keer wél zouden gedacht hebben aan de ‘ concrete situatie van mensen met een handicap’. Dit vermoeden kan nu ook ondubbelzinnig gestaafd worden met een uitgebreide wetenschappelijke studie. De studie werd gefinancierd door een consortium van filantropische en caritatieve organisaties, onder leiding van de Spaanse blindenvereniging, Fundación ONCE. Dit consortium heeft als bedoeling op te volgen in hoeverre de VN-Conventie over de Rechten van Personen met een Handicap (1) gerespecteerd wordt. Allemaal ‘respectabele’ organisaties dus, die van nature niet erg kritisch staan tegenover de EU; de studie zelf werd ook toevertrouwd aan een commercieel studiebureau. Het maakt er de conclusies alleen des te schrijnender door.

De studie geeft cijfers over allerlei ontwikkelingen op het vlak van de gehandicaptenproblematiek sinds het uitbreken van de crisis: hoe evolueren de tewerkstellingsmogelijkheden en de onderwijsfaciliteiten, welke impact heeft het soberheidsbeleid op de sociale voorzieningen voor gehandicapten, op wachtlijsten en prijzen van geneesmiddelen, enz. Een dergelijke statistische studie spreekt misschien minder tot de verbeelding dan verhalen over concrete gevallen, maar is wel de aangewezen methode om een beleid door te lichten. Naast het algemeen onderzoek dat de hele EU betreft, zijn er ook 6 nationale deelstudies over de evolutie in Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Ierland, Portugal en Spanje.

Een greep uit de conclusies...

De kans dat je als gehandicapte in de armoede terecht komt, is sterk gestegen tussen 2008 en 2010; ook in een land als Denemarken waarvan de flexicurity (2) zo sterk geprezen wordt door EU-leiders, is deze kans met 21% toegenomen. Een van de redenen is natuurlijk dat men meer kans heeft in de werkloosheid terecht te komen in deze crisistijd, gehandicapt of niet. Maar als gehandicapte loop je bijkomende risico’s. Zodra er geknipt wordt in sociale budgetten, komen beschuttende werkplaatsen ook vlug in the picture van de hakbijlpolitici. Zo werden in Groot-Brittannië 29 dergelijke werkplaatsen gesloten, waardoor drie kwart van de 1700 werknemers

op de onderstand moeten beroep doen; 1400 andere zullen volgen. In GB en in Portugal werden loonsubsidies voor werkgevers die gehandicapten in dienst nemen geschrapt; in Spanje zijn deeltijdse contracten steeds meer de regel in de speciale tewerkstellingscentra.

Vóór de crisis waren in veel lidstaten sociale programma's lopende die het zelfstandig wonen van gehandicapten ondersteunden. Ook deze waren een gemakkelijke prooi voor de hakbijlpolitici. In GB kunnen geen nieuwe aanvragen gericht worden aan het Independent Living Fund. In Nederland werd een voorstel waardoor 90% van de gegadigden tegen 2014 de subsidie zou verliezen, voorlopig uitgesteld, in Portugal werd de invoering van een dergelijk subsidiesysteem afgevoerd. Voor wat er overbleef van dagzorg en andere ondersteuning worden de wachtlijsten steeds langer, in Hongarije moet men ettelijke jaren wachten. En men zal niet verbaasd zijn te vernemen dat privatisering van sociale dienstverlening sterk in de lift zit in Griekenland, Hongarije, Ierland, Portugal en Roemenië. Idem in GB voor lange-termijnzorg; in Ierland worden sociale en educatieve zorgtaken voor gehandicapten steeds meer naar de privésector overgeheveld, waar minimumlonen betaald worden. Non-profit dienstverleners moeten ook steeds langer wachten alvorens ze de nog niet afgeschafte overheidssubsidie daadwerkelijk op hun rekening vinden. In Ierland gaan er 31 weken over alvorens een aanvraag tot invaliditeitspensioen behandeld wordt.

De specifieke sociale zekerheid voor gehandicapten werd door veel overheden ook kreupel geslagen. In Griekenland werd in 2011 een blinde ('lineaire') vermindering van 50% doorgevoerd in de subsidie voor hulptoestellen en 30% tot 50% voor medicamenten en diensten. In Portugal, Spanje, Estland is het aandeel van de kosten door de patiënt te betalen voor medicamenten en/of raadplegingen sterk gestegen. Men moet ook steeds langer wachten op de uitbetaling van de tegemoetkomingen, tot 15 maanden in Spanje. De voorwaarden voor toekenning van het recht op een uitkering worden ook verscherpt; in GB zullen daardoor 36% van de huidige rechthebbenden in 2014 hun recht verliezen. De woonsubsidie zal ook wegvallen voor gehandicapten waarvan geoordeeld wordt dat ze te ruim behuisd zijn. In totaal riskeren 643.000 Britse gehandicapten zonder hulp te vallen.

In hun conclusies wijzen de onderzoekers er ook op dat deze specifieke maatregelen moeten gezien worden tegen een achtergrond die over het algemeen ongunstig is voor het welzijn van gehandicapten. Zo worden geplande projecten i.v.m. toegankelijkheid van gebouwen of transportmiddelen uitgesteld of afgevoerd. Er is ook een negatieve invloed van de crisis op de publieke opinie. Een extreem voorbeeld wordt aangehaald in de deelstudie over Griekenland. Daarbij heeft een geïnterviewde gehandicapte het over een incident 's avonds op weg naar huis. Hij wordt tegengehouden door twee mannen die hem vragen of hij wel Griek is (hij heeft vrij donker haar); ze vinden dat hij er als een Pakistani uitziet. Op de vraag of hij invalide is, durft hij niet te antwoorden omdat hij doorheeft dat het 'Hrisavgites' zijn, leden van de neonazi-partij Gouden Dageraad. Ze zeggen hem dat hij maar half Grieks is, niet zuiver, en dat hij moet thuis blijven "in plaats van de omgeving te vervuilen".

Het onderzoek wijst ook op het niet-respecteren van diverse artikels van de vernoemde VN-Conventie over de Rechten van Personen met een Handicap. Wat wil je, die zullen ook wel vergeten zijn door de Europese leiders als ze het over macro-economisch beleid hebben. Misschien kunnen de 450 vertegenwoordigers van Europese gehandicaptenverenigingen die op 5 december op het "Europees Parlement voor mensen met een handicap" in Brussel verwacht worden de Europese leiders daaraan herinneren?

Noten:

1) Deze conventie werd door de EU zelf en de meeste lidstaten geratificeerd, maar nog steeds niet door Malta, Ierland, Finland en Nederland. Over het uitblijven van ratificatie in Nederland, zie de protestbrief dd. 25 september 2012 van de Coalitie voor Inclusie.

2) Flexicurity: samentrekking van flexibility en security (zekerheid). Een neoliberaal lokaas dat moet dienen om de werknemers nog meer ‘flexibility’ op te leggen, met in ruil zogezegd meer job-security. Als werknemers gemakkelijker kunnen ontslagen worden, zal een baas ook geneigd zijn er vlugger in dienst te nemen, zo gaat het sprookje.